Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vocabularius iuris utriusque

[Nürnberg], 4. Sept. 1481

M

urn:nbn:de:bsz:31-319946

Visual Library

actio non numerate pecunie. ſi exigiť ab eo debi
tum anteq̄ recepit.

Lre de rato dicunť ꝓcuratorie. q2 ↄſtitutões ꝓ
curatorez. ſꝑ adijcit in fine q̄ q̄cq̄d ꝓcurator fe
cerit ſuꝑ cā ad quam dat⁹ ē. ratum ḡtum rē. ha
bebit. vt in. c. cum dilect⁹. de reli. domi. glo.

Litigatores noīe non ſolum actor ƀ etiam reus
intelligiť. vt. c. j. de lit. ↄteſt. li. vj.

¶ Locatio eſt ꝑſone vel rei ad vſum facta ↄceſ
ſio. mercede vľ pecunia numerāda ↄuenta. alio
qn de alia re erit ↄtract⁹ innoīat⁹. de q̄ vide no.
ꝑ doct. de lo. ↄ duct. ſuꝑ rub.

Loculus ē burſa vel marſubiuz. in. c. j. de depo.
in glo. dn̄s loculos hūit vt indigentib⁹ ſubueni
ret. xij. q. ij. dn̄s loculos faciat.

Locator eſt ille q̄ rem aliquam ꝓ certo ꝑcio vel
certa mercede alicui vtendam ↄcedit. vel alium
re ſua mercede ſibi ↄuenta vti ꝑmittit. vt cū lo
co tibi domū meam ad hitandū in ea. ego dicor
locator. Tu vo q̄ ſic vteris ſeu ad vſum recipis
ↄductor nuncuparis. vt in ca. j. de lo. ↄ du.

Locati actio Re. s̄. actio locati.

Locuples Re. s̄. bona liberoꝝ.

Loc⁹ religioſus Re. j. religio.

Loc⁹ ſanctus dr̄ q̄ firm⁹ eſt ↄ vtutib⁹ munitus.
dn̄o q̄dem qd̄ ſanctum eſt ſcʒ a ſanguinib⁹. i. a
pctis imolari dʒ. de q̄ inſti. de re. diui. §. ſancte
q̄ꝫ res.

Loc⁹ inſignis ſm Jo. an. in. c. Statutum de re
ſcrip. li. vj. eſt ciuitas. licet ibi nō ſint periti. Et
de h dat ibi rōem. Sʒ ſm Inno. Hoſ. ↄ abbatē
non ſufficit eē ciuitatem niſi ſit ibi copia ꝑitoꝝ.
Compoſtulan⁹ dic̄. ſufficit ſi de vicino ꝑnt locū
haberi ꝑiti. Paulus de lizarijs in cle. vnica de
foro ↄpe. dic̄ inſignē locum. in q̄ ꝑt copia hri ne
ceſſarioꝝ ꝓ ep̄o familia ↄ eq̄tib⁹ ſuis. licet non
ſit copia peritoꝝ.

Loci adiectio ſiḡficat diuerſimode diſponi. v.
g̅. Teſtator dic̄. ticio lego centū q̄ ſibi volo ſol
ui de pecunia quam habeo in tali loco. puta ta
li caſtro tali domo. tali archa. Et ſi in illo loco
nihil eſt. tunc nihil debeť. ſi min⁹ ē nihilomin⁹
tota pecunia debeť. l. Quidaʒ teſtamento. ff. de
le. j. l. luci⁹. ff. de ali. ↄ ciba. lega. vbi teſtator le
gauit alimenta libertis. poſtea ſcpſit. q̄ ex cer
tis fundis ꝑcipient. ſi non ꝑnt ꝑcipi ex illis fun
dis aliunde dn̄t ſuppleri. ſa. l. paulo calimacho.
. §. fi. ff. de le. iij. Rō. q2 loc⁹ h apponiť ad demō
ſtratōʒ vn̄ ſolutio fieri poſſit. vt non taxatōeʒ
ſeu reſtrictōʒ legati. q̄re legatum non reſtringiť
Etiam q2 legatum fuit factum in genē. ↄ ſic re
manet in genē. ↄ adiectio loci referť ad deſigna
tōʒ fiende ſolutōnis. Et qd̄ de legato dr̄ idem in
ↄtractu intelligiť paritate rōnis. vt ſi dicať ꝓ
mitto tibi centum ſoluenda de pecunia quaʒ ha
beo in tali loco. Et ibi lego vel ꝓmitto decem q̄
habeo in archa. ſi nihil eſt: nihil debeť. Si mi
nus eſt illud tm̄ debeť. l. ſi ſu⁹. §. Qui q̄nqꝫ. ff.
d le. j. q2 locus adijciť ſumme immediate. ↄ ꝑ h
ſignificat. q̄ illa ſumma q̄ ibi eſt debeať ↄ non
alia. Unde teſtator vľ ꝓmiſſor ſe refert ad illud
corpus pecunie qd̄ ibi eſt. Et iō ſi nihil eſt. nihil
debeť. vel q̄ten⁹ eſt eaten⁹ tm̄ debeť. Letera mul
ta exempla ponit petr⁹ Burgūdi. in. §. Sacra.
l. inter ſtipulantem. ff. de v. obli. Et finalr̄ loci
adiectio opať. qd̄ rō dictat. vel lege diſponiť. vľ
ꝓut voluntas diſponentis dictat. quam q̄duis
medium ꝓbabile declarat. vt. l. cum cert⁹. ff. de
vi. tri. ↄ ole. lega. l. Si debitor. §. j. ff. d ↄhe. ēp.
ↄ ven. l. cum q̄ kalendas. ff. de v. obli. l. legatum
. §. vim. ff. de ānuis lega. l. Ex eo. ff. de vino tri.
ↄ ole. lega. cum ſimilib⁹.

Logoḡphus. i. ſcptor publice rōnis. Et dr̄ a lo
gos ſmo vel lexis rō ↄ ḡphos ſcptura. Et ſm
accur. in rub. L. de tabel. ſcrib. ↄ logographis.
li. x.

Longa ↄſuetudo eſt. q̄. x. vel. xx. annis inducť.
ↄ multomagis longiori tpe. vt ſi. xxx. vel. xl. an
nis ꝑdurat.

¶ Lucrifacere. i. acq̄rere.

Luere ē liberare. vnde dr̄ pign⁹ luiť. i. liberať.
Alio modo accipiť ꝓ puniri. vnde dr̄ luo penas
. i. punior. Unde. Ere luo pign⁹ penas cruce. lu
ce tenebras. Dr̄ ↄ luere quod ſaliť ↄ ouis. de ꝓ
mo ſignificato vide inſti. de lega. §. h ↄ ſi rem.

Lugubrare. i. vigilaē ↄ nocti ꝓprie attribuiť. ſic
dr̄ luna hʒ radios lugubres ↄ ſol claros. vide i
ſti. de lega. §. nr̄a in tex. ↄ glo.

Luſtꝝ eſt ſpacium q̄nqꝫ annoꝝ. Unde dr̄ indi
cio ↄſtat ex trib⁹ luſtris. i. durat ad q̄ndecim an
nos. vt de fi. inſtru. inter dilectos. vide ſupra
i ndicio.

Luxuria no. archi. de ↄſue. c. fi. li. vj.

Machiatio vide
. s̄. dol⁹. ↄ eſt q̄i aſtutū ingeniū
Quid ei ē qd̄ homo ſcľ deditus
malicie n̄ adinueniat? In auť.
vt hi q̄ ob. ſe hr̄e ꝓhi. res mino. poſt ꝑn. col. vj.

Magiſter nauis Re. s̄. actio. exercitoria. ↄ. L.
eo. ti. l. vnica. li. xij.

Mgr̄i ſcrineoꝝ dicebanť q̄ ſcrineis ſacri impij
ꝑpoſiti erant. vel ſunt pragmaticarij ſic dicti. q2
ꝑgmaticas ſanxiones illas ſcʒ q̄s ꝑncipes facie
bant ↄ ſtatuebant. ↄſilio ꝓceꝝ ſuoꝝ ſcribebant
ↄ exempla coꝝ in ſcrineis repoſita ad memoriā
cuſtodiebant.

Maior dr̄ ille q̄. xxv. annoꝝ impleuit etateʒ. de
q̄ no. no. inſti. de cu. ꝑ to. ↄ ꝑ doct. de reſti. in in
tegrum. c. j.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ Mayuma eſt ludus q vigebat in mayo. ⁊ dr̃ a mayo vł mayuma grece latine ingreſſus.ſ.eſtatis.qñ herbe.frondeſq̃ vireṫes letificant. Inde venit may⁹.C.de mayuma in rub.li.xj.

¶ Maior ps attendit̃ q̃ ad numer̄. ⁊ ſanior q̃ ad zelum iudicium.vł pt̃ dici maior ps q̃ maiori innitit̃ rõni.vt.xj.di.ſana. ⁊.c.multi.

¶ Magones ſiue ventilarij ſunt q in rebus emẽdis vel vendendis mercatõz exercent.

¶ Magi ſunt.q vulgo malefici ob facior̄ magnitudinem nũcupant̃. Hi ſunt q pmiſſu dei maleficio elementa ↄcutiunt. Turbant mẽtes hoim minus ↄfidentiũ ⁊c̃.xxvj.q.v. Nec mir̄. ⁊ ibi q ſunt nigromantici ydromantici. Et d̃ augurijs ⁊ auruſpicie.que oĩa ibi reprobantur. Dicit eñ aug.x.li. de ciui. dei ad finem.ꝙ ideo quilq̃ non debet eis credere.quia aliqñ eueniunt q̃ predicũt.aut ſanare vident̃ infirmos. aut ledẽ ſanos aut quia h̄ pmiſſu dei fit. vt ipſi q h̄ audiunt vel vident,ꝓbent̃. ⁊ appareat q̃ſi fide vel deuotione ſint in gr̃a erga deum. hec ibi.

¶ Macellare eſt mactare vel trucidare. Inde dicunt̃ macellarij q pecora vł q̃drupedia mactant vt eſt glo.v.cle.j.de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ.

¶ Magiſter dr̃ q p̃ceteris alicui⁹ rei ſiue negocij curam gerit. Et interp̃tat̃ ſillabal̃r.q̃ſi in maiori ſtatu exiſtens. Sʒ l̃raliter ſic.q̃i manum acram gerens inter ſcolares tenens eos rigide. ſm glo.vo.c.j.de magiſ. dr̃ a mouendo.ſiue a monſtrãdo.vt.ff.de ver.ſig.l.qbꝫ vim.

¶ Maledicus eſt q oblogt̃ de homine detrahẽdo ei ⁊ eum obloquijs deprimendo.vt.c.j.d̃ cle.male. Summa at̃ iniq̃tas eſt detrahere. Et omnis q detr̃hit fratri ſuo homicida eſt.vj.q.j.c. Summa. Et detractores fratꝝ homicide ſunt.de pe.di.j.homicidioꝝ. Non t̃n ſp peccant maledicẽtes.vt.xxiij.di.c. in nomine dñi in fi.vbi ponit̃ lõga maledictio.qꝛ maledicoꝝ duo ſũt genera.c.cum ſancti.xxiiij.q.iij.omnis eñ blaſphem⁹ di ⁊ ſanctoꝝ maledic⁹ eſt.c.Statuim⁹.e.ti.

¶ Malleatores adulterine moneta ſunt q falſam monetã malleant.

¶ Mancipium eſt ſeruus vel ancilla. ⁊ eſt neutri generis in voce.h̄ ↄmunis generis in ſignificatione. Et dr̃ quaſi manucapium. ⁊ ſic dr̃ manucipium omne qđ manu capi pt̃. ſic hõ equus ⁊ h̄ general̃r. Sʒ ſpãliter t̃m ſignificat homines quia tales erant ſerui capientium eos in bello iuſto.

¶ Manc⁹ eſt defectuoſus. ⁊ ſm catholicon dr̃ q̃i manu carens vt cui manus abſciſa eſt.

¶ Mandatum ſm azo. eſt officium ab eo q ĝtuitum ĝtis ſuſcipit exhibendum. Et dr̃ mandatũ q̃ſi manu datum. Quod eñ aliqs p ſe facturus erat.alij gerẽdum ↄmittit. Et ↄhit̃ ſolo ↄſenſu.

Et nota ꝙ mandatum poſterius factum non derogat priuilegio. niſi de hoc faciat mentionem.c.graue de offi.ordi. Item per mandatum generale non ꝓhibent̃ niſi illicita.c. ſup qbuſdam de ver.ſig. Item tantum valet mandatum generale quo ad omnia. quantum ſpãle ad quedam de vo. ⁊ voti redem.c.Magne.§.rei. Itm̃ rei turpis mandatum nullum eſt.ff. man.l.iij. Item qñ mandatum vel pactum vnum ↄtinet i ſe duo.quoꝝ vnum eſt poſſibile ⁊ alteꝝ impoſſibile.non obligat in ↄtractibꝫ vt ſi ego exiſtens rome ꝓmitto tibi hodie dare.x.erfordie. Sed qñq̃ʒ obligat in iudicijs.vt ſi iudex mandat alicui quod compeat coram eo die impoſſibili.tũc tenet̃ compere die poſſibili ſm Hoſti.c.dilecti.de do. ⁊ ↄtu. Item q exeq̃t̃ mandatum.non debꝫ excedere fines mandati inſti.man.§. Si is q. Item mandatum ſpeciale derogat generali.etiam ſi de eo non facit mentõnem.c.paſtoralis de reſcrip.ſm Bern̄.in queſtionibꝫ. Et hoc fallit in quatuor caſibꝫ. Primo in mandatis generalibꝫ que ſunt effectu ſpecialia.c. ex pte de offi.dele. Secundo in priuilegijs de reſcrip.cum ordinem. Tercio quando res non eſt integra. Quarto i legatis.ff. de ſuppel.lega.l.iij. Et differunt mandatum iuſſio ⁊ preceptum,quia iuſſio importat neceſſitatem nec finit̃ morte iubentis.quia ſucceſſor id facere tenet̃. Mandatum vero importat liberam obſequendi voluntatem. ⁊ finit̃ morte. vnde p̃ceptum non p̃cipitat more p̃cipientis.

mandatum ſpeciale non derogat aliquo generali ſine mentione facta

¶ Mandatum mandatore cadente cadit. vt no. de reſcrip. Eam te qui. ⁊.c.bis.de ṽ.ſig. Quidam tamen dicunt ꝙ tam p̃ceptum q̃ꝫ mandatũ finit̃ morte ſi nominibꝫ exp̄ſſis ſcribat̃ ſm Jo.xxiiij.q.j. qđ p̃cipit̃.

¶ Mandator dr̃ ille q aliquid mandat alicui vt ſibi vel alij aliquid faciat. Require ſupra fideiuſſor.

¶ Mandatari⁹ eſt q mandatum ſuſcipit ad implẽdum. ⁊ qñ mandatari⁹ accuſat⁹ de crimine ↄueniri poſſit ex ſua pſona.vide.l.non iõ min⁹.C. de accu. ⁊ no.in.c.mulieres. ⁊.c.vt fame. d̃ ſen. excõ. Et int̃ iſtas oriunt̃ actões hicinde.qꝛ illi cui ſic mandat alteri ↄ̃ illum q mãdatum ſuſcipit adimplendum. Cum pmo cogi non poſſet ꝙ recipet mandatum. ↄpetit actio mandati directa.inq̃ntum eis interfuit factum fuiſſe qđ mãdabat̃. Rurſus ipi mandatario q mandatum ſuſcipit. ↄpetit actio mandati ↄ̃ria. ſi q̃s expenſas fecit vel impenſas rõe mandati ſuſcepti. inq̃ntũ non exceſſit fines mandati. Si vo mandatum exceſſit impenſis factis.ipas non repetꝫ p actõꝫ mandati ↄ̃riam. h̄ inq̃ntũ vtil̃r expendit p actõꝫ negocioꝝ geſtoꝝ repetet.

Manifeſtum eſt publica vel famoſa ꝓclamatō
ex certa ſcientia ⁊ certis auctoritatibꝰ ꝓueniēs
Et pt̄ manifeſtum ꝓbari ꝑ multos teſtes vel au
ctores. non tñ ꝑ tot ꝗ fiat notorium. vide glo.
iij.c. Conſtitutionum. de ver.ſig.li.vj. Et.vj.q.
ij.placuit. Spe.ti. de noto.crimine.§. Seqꝛ de
manifeſto.circa pn̄. vbi dr̄. Manifeſtum eſt ꝗ
ptꝫ pl̄ibꝰ ſ; non oībꝰ. Sꝫ notorium omnibꝰ pu-
blice patet. Et no.in.l. Liues. C. de ap.ꝑ bul.
⁊ butrigarium.
Manifeſte vel palam teſtari dr̄.q non in publi-
cum ꝗdem noiat. ſ; coram teſtibꝰ q ad ſolenni-
tatem ſufficiunt teſtaꝛ.
Manet.i. tenet vel aſtringit.c. Cum laycis de
reb.ec.non alie. Ubi dr̄ ꝗ laicis q̄uis religioſ
diſponendi de rebꝰ eccl'ie non ē data ptās. apd̄
q̄s obſeq̄ndi manet neceſſitas. non auctoritas
impetrandi. de ꝯſti.ca. Eccleſie ſc̄e marie.
Manſer ē illegittimꝰ ꝓprie de ſcorto natus ſcḋm
Hoſ. q̄ſi vulgo q̄ſitꝰ. Uñ ſcḋm abbatem. Man-
ſeribꝰ ſtortum nocbis mechus dedit ortum. Ut
ſeges a ſpica ſic ſpuriꝰ fit ab amica. Sunt natu
rales q̄ nob ſunt ſpāles.c. Niſi cuꝫ p̄dem. d̄ re-
nūc.in.§. ꝑſone in fi. ḋ.glo.
Manſus ſcḋm vulgare ytalicoꝝ dr̄ q̄ntitas ter-
re q̄ duobꝰ bobꝰ ſufficit in anno ad laborandū.
Manumiſſio eſt datio libertatis.i. detectio.ff.
de acq.re.domi.l.adeo.§. Cum qs in fi. Sꝫ ſcḋm
placē. Jo.⁊ azo. daꝛ ſuo libertas quam p̄us ñ
hūit. al's non diceꝛ dari ſibi.ff.de act.§. Sic ita
q̄.l.j.⁊ glo.in inſti.de lib.in ḋ.datio. vbi vide.
vtꝝ qs det q̄d non hꝫ. Et.c.j.de ſupplen.neg.p̄-
la. vbi.p ⁊ ꝯ de dñio dante vſufructū formalē.
Et de creditore transferente dñm pignoris. Et
manumiſſus dr̄ q eſt liberatus in manu ⁊ ptāte
dñi. Nam q̄diu in ſuitute ē ſub manu ⁊ ptāte
dñi ſui eſt. ſ; poſtq̄ manumiſſus ē ab illo libera
biꝛ. Ergo dr̄ q̄ſi exꝛ manum.i. ptātem dñi ſui
miſſus. Et talis dr̄ libertus domini ſui.⁊ domi-
nus patronꝰ eius.
Manumiſſio teſtamentaria. dici pt̄ omne illd̄
q̄dcunqꝫ ex cā teſtamēti p̄ſtaꝛ. vel ꝓpē teſtamen-
tum ꝯtingit. Et no. de h̄ ꝗ fiat manumiſſio inꝛ
amicos reqrunꝛ qnqꝫ teſtes. C. ḋ lati.lib.tol.l.
vnica.§. Sancimꝰ. Ulez eſt in vltima volunta
te. Sꝫ ad manumittēdū inꝛ viuos ſufficiūt duo
teſtes. vt no. in glo.⁊.§.⁊.l. p̄alle.
Manualis obedientia no. de maio.⁊ obe.bis
q̄.⁊ de reſti.ſpoli.olim cāꝫ. quaꝫ ſubditi teneꝛ
p̄latis ſuis ſine ſcrīptura ⁊ iuramēto. vt no.in.c.
legebaꝛ. de maio.⁊ obedi.
Mappa ē ornamentū eq. Et ſunt lintheamina
alba qbꝰ coopiunꝛ eq cardinalium cum faciūt
ꝓceſſionem.
Manipula eſt q̄ddam ornamentū q̄d impator
Conſtantinus cardinalibꝰ ꝯceſſit. Alij dicunt
manipulam eſſe mitram ep̄alem.
Maſſaricia ē ideꝫ q̄d ſuppellex. dicꝫ omne vten
ſile domꝰ cuiꝰ appellatōe veſtis nō ꝯtineꝛ. vt.l.
ſi qs in fundi vbcabulo.ff.de le.j.
Maſticoniū ē domꝰ vbi leproſi ꝯgregāꝛ.
Maſculinū ꝯcipit femininū.ff.de le.iij.l.q du-
os.⁊.c.generali.de elec.li.vj.l.qcunqꝫ. C. de ſ.
fugi. Et ſigficaꝛ ꝑ dictōꝫ maſculini generis. ḋ.
gr̄a. Ibi filijs meis do tutores etiam filie ſigfi-
canꝛ.ff.de teſta.l. Si ita. Nō eſt voluntas ex eq
li affectōne ꝓuidendi eis vt tueanꝛ. ⁊ bona ſua
ꝯſueꝛ. Sꝫ ibi filios meos exhēdo. maſculinuꝫ
non ꝯcipit femininū. qꝛ filia non ꝯp̄hendiꝛ.l.j.
§. q̄riꝛ.ff.de ven.in poſ. mittē. qꝛ maſculinū de
ſe ꝓlatū nō ſigficat feīnum. nec ē ibi aliq̄ ꝯiectu
ra ꝓbabilis q̄ h̄ ꝯcludaꝛ. Sꝫ ē odium exhēdatō
nis q̄d dictat ſignificatum d̄bi non extendi. vt i
re. odia de re.iur.li.vj. Item ibi. qcunqꝫ it vel
ꝓiicit de nocte ꝑ feneſtram nocens ſoluit.x. ſi-
gnificaꝛ et femia.l.qcūqꝫ. p̄alle. Et ſumiꝛ ſigfi-
catum ex ꝑitate delicti. Silr ibi. viꝝ ſanguinum
⁊ doloſum abbominabiꝛ dñs. ꝯp̄hendiꝛ et feia
rōne delicti. q̄d odit etiam deꝰ in mulieribꝰ. licꝫ
ceteris paribꝰ magis peccet maſculus q̄ femia
qꝛ rō naturalr in eo plus dominaꝛ. Et ḡ in cri-
mine leſe maieſtatis crimioſus puniꝛ ⁊ filij ſui
vbi etiam filie ꝯp̄hendunꝛ. Mitiꝰ tñ puniunꝛ
femine.l.qſqs. C. ad.l.iul'. maieſtatis. Itē ibi
ſi mihi filius natus erit ex beſſe heres eſto ⁊ ex-
triente vxor. Si vo filia naſceꝛ extriente heres
eſto.⁊ ex beſſe vxor.⁊ filiꝰ ⁊ filia naſcunꝛ. Here
ditas diuidiꝛ in.vij. ptes vt filius.iiij. vxor.ij.⁊
filia vnaꝫ habeat. Et ſic videꝛ voluiſſe teſtator.
Nam appellatione filij non ꝯtinebaꝛ filia.l. Si
ita.ff.de libe.⁊ poſtu. Nec ibi ſignificaꝛ femina
dicendo. qs pt̄ eſſe aduocatꝰ in etate.xvij.anno-
rum. patꝫ ex edicto de poſtulando. q̄ ꝓhibenꝛ fe
mine poſtulaē ſaltem ꝓ alijs.l.j.§. Sextum.ff.
de poſtu. Et idem de ꝓcuratore q̄ ad eſſe ꝓcura-
torem in iudicio.l. femine.ff.de ꝓcura. Idem
etiam in teſte ad teſtamentum iure ciuili roma
noꝝ. vt in.§. teſtis. inſti. de teſta, imo q̄d plus ē
ſi exp̄maꝛ nomen ꝯmunis generis. vbi aꝛ nume
rus teſtium nō adhibeꝛ duo ſufficiūt.l. vbi nu-
merꝰ.ff.de teſti. Et ꝯtineꝛ etiam mulier. Idem
in omni materia in q̄ rōne vel lege ſtatuto vel
vſu non ſit dr̄a inter viꝝ ⁊ mulierem. qꝛ tūc ad
paria iudicanꝛ. Aut ei eſt adiectiuum ip̄m ma-
ſculinum. vt qcūqꝫ. qſqꝫ. qdem ⁊c̄. ⁊ ꝯcipit femi-
ninum. qꝛ intelligiꝛ hō vel ꝑſona. vt.l. metū.§.
animaduertendum.ff. q̄d me.cau.⁊.l. vnica. in
fi. C. de rap. ḋgi. Aut eſt nomen appellatiuum
vt filius ⁊ tunc ſi de fauore contrahiꝛ ꝯcipit. ſi
de odio non concipit. vt no. in.l. quicunqꝫ. C.

de ſer. fugi. ꝑal. Et i. l. j. ff. de ṽ. ſig. vbi glo. poīt
exceptões. Sȝ econuerſo femininum non ꝯcipit
maſculinum. qꝛ appellatõe feminini nõ ſignificaṫ
intelligi maſculinũ niſi euidētiſſime appareṫ ſic
ſub vno noīe appellatiuo aliud ſignificaṫ. l. Si
qs infundi vocabulo. ff. de lega. j. cũ ibi no. Et
hec dicta intelliguntꝰ de maſculino. i. de dictõne
maſculini generis. Sȝ maſculinum qñqȝ ſignifi-
cat maſculum. ṽ. ḡ. teſtatoꝛ legat ancille liberta
tem. ſi pͥmo peret filium. pepit filiũ ꝛ filiam ex
eodem vtero. Et incertum eſt qs pͥmo natꝰ ſit.
dicṫ ter. ꝙ filiꝰ cenſeṫ pͥus editꝰ. l. Si fuerit. §.
fi. ff. de rebꝰ du. Rõ qꝛ de natura maſculꝰ fortioꝛ
ē femella. eiuſdem etatis.

Maſculinum eſt dignīꝰ feminino. Qꝺ ꝯcipit
ad mentē legiſlatoris nõ q̄tum ad ṽba. vt. l. j. ff.
de ṽ. ſig. vbi ho. glo.

Mathematici ſunt q dicunt ſe ſcire aliquã artē
diuinandi. Et dicunṫ a mateſis media longa
qꝺ eſt diuinatõ. Et ꝓferṫ penultima ꝓducta ſi-
ne aſpiratõe. Sȝ matheſis penultima correpta
cum aſpiratõe ſignificat q̄druuiũ. Vñ. Scire
facit matheſis ꝟ diuinare mateſis.

Materfamilias eſt q̄ in honeſtate viuit. Unde
nec nuptie nec natales faciũt matremfamilias
ꝟ boni mores.

Matricula eſt cartula in q̄ ſcribiṫ aliqd. ꝛ p̄ci-
pue liber vniuerſitatis in q̄ nomina ſuppoſitoꝝ
ꝯſcribunṫ ꝛ immatriculanṫ. ꝛ eſt diminutiuū
a matre.

Matertera eſt mr̄is ſoroꝛ. vt inſti. de ḡ. cogna.
in glo. ṽ. patruꝰ.

Mattera magna eſt auie ſoroꝛ ſicṫ ꝓmattera ꝓ-
auie ſoroꝛ.

Matriculariꝰ dꝛ hñs officium pulſandi cam-
panas vel q hȝ matriculare ſtudentes.

Matrix eccl'ia ponṫ ꝓ maioꝛi baptiſmali q̄ ge
nerat baptiſmũ ſicṫ mr̄. vt eſt glo. in ṽ. matricem
in cle. j. de ſen. excõ.

Maturare qñqȝ ſignificat feſtinare. qñqȝ ē ꝑ ſolē
digere vt fructꝰ maturanṫ.

Matrimonium idem ſonat qꝺ nuptie. Et ē le-
gittima maris ꝛ femine cõiunctio indiuiduam
vite ꝯſuetudinem retinens. xxvij. q. ij. §. j. Et de
ꝓſump. c. Illud. de cõuerſi. infideli. ex l'ris. Et
ſubaudi ꝟ ſcȝ ad ꝓpoſitum in q̄ dn̄t eſſe tpe quo
nubunt vel matrimoniũ ꝯ̄hunt. inſti. de pa. po.
in pͥn. Et mr̄imonium eſt duplex. ſ. veꝝ ꝛ pre-
ſumptum. Veꝝ. qꝺ ꝯ̄hiṫ inṫ ꝑſonas legittimas
ꝑ ṽba apta nullo impedimento ſubexn̄te. Pre-
ſumptum dꝛ. qñ inter ꝑſonas legittimas inue
nit tractatꝰ de ꝯ̄hendo. vel ṽba apta. in euentū
tñ ꝯditõis vel arbitrij alieni ꝛ ſuccedit copula
carnalis vt ingt Hoſ. Et non dꝛ patrimoniũ. li
cet a digniori debeat fieri denoīatio. ꝛ tantum

votũm habeat vir in liberos. ſicut mater. l. libe
roꝝ. ff. de ṽ. ſig. Ideo qꝛ mater maiꝰ exercitium
vl' officiũ exercet circa libẽos q̄ p̄ꝛ. c. ſi. de ꝯuer-
ſi. ꝯiuga. qꝛ añ ꝑtũ oneroſa. i ꝑtu doloroſa. ꝛ pꝰ
ꝑtũ laborioſa. igr̄ ad hõrem eiꝰ dꝛ mr̄imoniũ.
vt etiam de ꝯuer. infide. c. ꝛ ex l'ris. Et no. ꝙ ma
trimonij ſunt tria ſubſtantialia q̄ dicunṫ bona
eiꝰ. vt de ꝯdi. app. c. vl. ꝛ. xxvij. q. ij. Omne itaqȝ
ſcȝ fides. ꝓles. ꝛ ſacr̄m. Et ſi apponiṫ ꝯditio ꝯ̄
aliqꝺ bonum matrimonij vel eꝰ ſb̄am nullum ē
matrimonium. Exemplum de pͥmo. Si dico.
Contrho tecum ſi te ꝓ q̄ſtu adulterandam expo
ſueris. non eſt mr̄imonium. qꝛ eſt ꝯ̄ bonum fi-
dei qꝺ ꝯſiſtit in eo ꝙ alter ꝯiugum ſuum corpꝰ
qꝺ ſuum non eſt ꝟ ꝯſortis ſui. non exponat vel
det alteri. al's eſt adulṫ. fur. ꝛ fidei fractoꝛ. Ex-
emplum de ſecundo. vt ſi dico. Contraho tecum
ſi generatõꝫ ꝓlis euites. Si venenum ſterilita-
tis accipias. non eſt matrimonium. qꝛ ꝯ̄ ſcꝺm
bonum eiꝰ. ſ. bonum ꝓlis. ꝓpṫ quam multipli-
candum fuit matrimonium a deo inſtitutum.
Exemplum tercij. Si dico. ꝯ̄ho tecum donec di
tiorem vel pulcriorem habebo. non tenet mr̄i-
monium. qꝛ eſt ꝯ̄ ſacr̄m indiuiduitatis. qꝛ nul-
lum dꝫ eſſe diuortium inṫ ꝯiuges. Sic eodem
modo dic. ꝙ ꝓfeſſio irelgionis non tenet. dum-
modo fit ꝯ̄ bona vel ſubſtantialia religionis q̄
ſunt etiam tria. ſ. caſtitas. obedientia. ꝛ abdica
tio ꝓprietatis. Et de his pone exempla ſuo mõ
vt ſup̄. Itm̄ ſi dico. ꝯ̄ho tecum ſi furtum feceris
ſi digito celum tetigeris. eſt matrimonium.
quia turpis ꝛ impoſſibilis conditio que non ē
contra ſubſtantiam matrimonij. habeṫ ꝓ non
adiecta. c. j. ꝛ vlti. de condi. appo. Et no. quan-
do ꝯ̄hꝫṫ matrimonium ꝛ quando ſponſalia de
futuro. declaraṫ ex ſignificato ṽboꝝ ꝓlatoꝝ ꝛ
actuum ſequentium. Unde verba formalia ma-
trimonij ſunt illa. quando vir dicit accipio te in
meam. ꝛ mulier accipio te in meum. c. licet de
ſpon. duoꝝ. ꝛ. c. Si inter. de ſpon. Similiṫ eſt
matrimonium ſi qs iuraret qꝺ aliquam ab ꝟ
tpe. ꝓ ꝯiuge teneret ꝛ ei ſicut vxoꝛi fideȝ ſuaret
Et ipa eidem iuraret ſe illum ꝓ marito habitu
ram. ꝛ ſibi idem tanq̄ viro ꝓprio ſuaturam. vt
in. c. ex pte. de ſpon. Naȝ licet ibi non exp̄man-
tur verba formalia. tamen idem eſt ſi de equi-
pollētibꝰ fiant. vt. l. certum. ff. ſi cer. pet. Dicũṫ
etiam quidam doct. ꝙ verbum habiturum hic
ſignificat p̄teritum non futurum. Similiṫ dicē
do. ꝓmitto tibi ꝙ nunq̄ habeo aliam in vxorem
niſi te. vel volo te ꝛ non aliaȝ in vxorem. vl' con-
ſnetio in te ſicut in meam vxorem. vel promitto
ꝙ volo te habere in vxorem. vel placet mihi
te habere in vxorem. vel promitto ꝙ tibi ſerua-
bo fidem ſicut vxoꝛi mee. vel volo ꝙ ab hac

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

hora inantea ſis mea vxor. vel iuro ꝙ habeo te ꝓ legittima vxore. de h vide .xxij. q. iiij. §. vlt. v. Eſt etiam. Item ſi dixerit iuro vel ꝓmitto ubi tanꝗ̃ vxori. dūmodo v̓ba mulieris ſeqn̄t. ꝯbit mr̄imonium ꝑ quemlibet p̄dictoꝝ modoꝝ. vt no. ibi Spe. e. ti. §. j. v. j. Itē ibi. Et dicat vir. iuro ꝙ tu es vxor mea ⁊ mulier econt̄ iuro ꝙ tu es vir me⁹. dicunt qdam ꝙ non ſit matrimonium de p̄nti ẜ ſponſalia de futuro. capiendo es ꝓ eris. ff. de v. ſig. l. v̓bum erit. Nam ⁊ ſi ſint v̓ba p̄ntis tp̄is. non t̄n ad mr̄imonium apta. ꝗ alij dicunt ꝙ nec ſponſalia ꝯhant̄. Sȝ ibi ꝓmitto ꝙ te ducaȝ in vxorem. ⁊ decetero tenebo te vt vxorē ſunt ſponſalia. qꝛ ſenſus eſt ego te deducam ⁊ exꝗ̃ te duxero decetero te tenebo. ar. c. ex lr̄is. ij. de ſpon. Secus ſi non addito v̓bo ducam. ꝓmitto q̄ꝺ tenebo te decetero in vxorem. Etiam dimiſſo h v̓bo decetero. qꝛ tunc eſt matrimoniū vt. c. ex p̄te. de ſpon. p̄alle. Item ſi dicat ꝓmitto ꝙ te tenebo in vxorem donec terra ponat̄ ſuper oculos meos. ⁊ mulier eodem modo r̄ndeat. ⁊ vir intelligit deceptorie. i. donec ſibi placuerit. qꝛ dum non placebit ponet terram ſuꝑ oculos. ſi ibi appareret de diſſenſu non eſt mr̄imonium. al̓s ſic. qꝛ iſta v̓ba donec terra ⁊c̄. ſignificant tp̄s mortis. Simil̓r donec oculi ⁊ os mihi claudunt̄. c. ex lr̄is. j. de ſpon. Item ſi vir ꝯbit cum vna ſub ꝯditōne. ⁊ cum alia pure. ⁊ ꝯditio ſub q̄ cum p̄ma ꝯtraxit exiſtit. iudicandum eſt ꝓ mr̄imonio ſc̄do ꝯtcto. c. ſuꝑ eo. c. de ill̓. ⁊. c. ꝑ tuas. de cō. app. ẜm hoſti. qꝛ mr̄imonium puꝝ p̄fert̄ ſuſpē ſo ⁊ ꝯditionali. Alij dicunt iudicandū ꝓ p̄mo. qꝛ ꝑ p̄mum p̄tes ligant̄ ſe ſub ꝯditione. nec h̄nt in p̄tate ſe ſoluē donec eueniat ꝯditio. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ cum alio ꝯhere. l. potior. ff. q potio. ī pigno. habeant̄. Et dicunt ꝙ dictum p̄cedens eſt poti⁹ ex rōne ciuili inductum ꝓpter melius bonum mr̄imonij p̄ntis ⁊ certi ꝗ̃ futuri ⁊ incerti. Alia exempla vide. s̄. de ꝯdictōibꝫ. Item no. de matrimonio b̄te v̓ginis. ꝙ ip̄a ꝯſenſit in copulam carnalem cum ioſeph. nec illam ꝯmittendo nec appetendo ẜ diuina inſpiratōne in vtroqȝ obediē do. xxvij. q. ij. §. Cum ǧ. Nam ꝓpoſuit ſe ſuaturam v̓ginitatem in corde. ẜ votum v̓ginitatis n̄ exp̄ſſit ore. ſubiecit ſe em̄ diſpoſitioni diuine ꝓponens ſe ꝑſeueraturam in v̓ginitate. niſi de⁹ ei alit̓ reuelaret ẜm goſ. de ſpon.

Matrona dr̄ q̄ iam nupſit ꝗ̄ſi q̄ in mr̄imonio ꝯuenit.

Maxime qn̄qȝ dr̄ ꝯpatiue. Aliqn̄ ꝓ tm̄. de fi. p̄ſbiteroꝝ. c. Ad abolendam. Aliq legunt maxime ꝓ magis. ⁊ ſic tenet̄ ꝓprie ẜm bern̄. ibidem. Item maxime ſupponit idem in alio caſu. ẜ maiorem eſſe rōem in exp̄ſſo. C. vn̄ liberi. l. fi. Aliqn̄ ſubaudit̄. vt. l. vex. ī p̄n. ff. ꝓ ſocio. Ad p̄mū fa. ff. de ꝓba. Luȝ deinde in p̄n. ibi. Et maxime de pe. ⁊ re. c. officio in fi. de ſpon. c. Sponſam. vide h no. c. p̄al. ad abolendaȝ. in additōe glo. iij. Et ꝑ Jo. an. ſuꝑ ea etiam no. de h in. c. cum ꝯtingat. v̓ ſo. ꝯpe. in glo. j. de elect. Cū int̄. ⁊. c. qm̄ freqn̄ter. §. porro. vt lite non ꝯteſta. ⁊ ꝓprie implicat idem in ꝯ̄rio ſenſu.

Medogꝑhia. i. lr̄a inde medogꝑhus. i. medicine ſcriptor ſic accipit̄. C. de tabu. ſcri. li. x.

Medium dr̄ hec vita. xxiij. q. iiij. Hec aūt vita. Et no. Jo. an. in ꝓhe. cle.

Mendacium Re. s̄. dolus. Unde aug⁹. dicit. Mendacium eſt falſa vocis ſignificatio cum intentōe fallendi. Quod ſic dȝ intelligi cum intētione fallendi. ꝗ tūc ibi eſt. vel etiam poſtea aduenit. Qn̄qȝ em̄ aliqs aliqd ꝓmittit non t̄n voluntatem fallendi actu hȝ ẜ poſtea acqrit.

Mendicantes dicunt̄ ꝗ̄s in publicum queſtuȝ intuta mendicitas vocauit ⁊ illi ſſiciebant̄ publicis annonis. validi aūt ⁊ robuſti non d̄nt mēdicare. ne miſeris ⁊ debilibꝫ panem auferant. C. de vali. mēdican. l. vnica li. xj. Et in aut̄. de ꝗ̄ſto. coll̓. vj. Conceditur t̄n aliqbꝫ a papa occupatis circa doctrinam fidei. vt de elinis fidelium viuant. ſicut ⁊ ap̄li vixerunt. q ſeminantes ſp̄ualia: tp̄alia metē poterant ꝗ̄ſi de iure naturali. vt dic̄ ap̄l̓us.

Menium vel meniarium idem eſt quod veſtibulum a menibꝫ ſumptū. Et dr̄ id̄ ſic. qꝛ menibꝫ adheret ẜm hug. alij ponunt manerium.

Menſor eſt ꝗ metit̄ agros colūnas vel ſigna vl̓ hoīes. vel frumentum. vel menia int̄ caſtꝛ. vel hoſpitia. vel etiam qꝛ oīa officia aſſignat ẜm accur. C. de menſ. in rub. li. xij.

Menia dicunt̄ ꝓprie edificia muroꝝ ciuitatis ſic dicta. qꝛ muniunt ciuitatē. Et inēdum dicūt̄ menia abuſiue oīa edificia. vl̓ dicunt̄ a mene. i. defectus latine qꝛ deficit mur⁹ vbi ſunt menia.

Mera donatio. Re. s̄. donatio.

Meretrix dr̄ q̄ multoꝝ libidini pet. i. obedit. xxxiiij. di. vidue. vel cui⁹ turpitudo publice venalis eſt. xxxij. q. iiij. mētrices. Et in glo. ij. c. Int̄ opa de ſpon. Dic̄ ei aug. ī ꝗ̄ſti. deut̄. mētrices eē ⁊ mētrices accedē ꝓhibet d̄ns. ꝗ̄ꝝ publice venalis eſt turpitudo. In decalago aūt mechie noīe n̄ videt̄ h ꝓhibuiſſe a p̄te. qm̄ mechia n̄ niſi adulterium eſſe ſolet. ſeu intelligi ſolet. Et etiaȝ in. c. p̄al. meretrices.

Metus eſt inſtantis vel futuri ꝑiculi cā̄ mentis trepidatio. vt. ff. e. ti. l. j. Et nota ꝙ licȝ non ſit neceſſarium ꝑiculum eſſe p̄ns. t̄n exigit̄ metum eſſe p̄nteȝ ſaltem ꝓ futuro ꝑiculo. ff. e. ti. l. metum. ij. Nam ꝑ metum non quemlibet timorem accipim⁹ ẜ maioris mali. vt in. l. metum. p̄alle. Et dr̄ metus qꝛ mentem tenet vel terret ſeu

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

impedit. Qui eñ timet non ſem ꝑ gerit in corde
qḋ hꝫ in ore. de h̄ vide glo. ij. c. ad audiẽtiam. de
his q̄ vi me. ve cau. fi. Inde meticuloſus. i. me-
tu plen⁹. ſ. q metuit timẽda ⁊ non timẽda. ⁊ ſic
dr̄ iuramentum meticuloſum. Et vtꝝ h̄ obliget
ip̄o iur̄e: q̄ ſic. videt̄ de iureiur̄. c. Si vo. ⁊. c. veꝝ
ꝙ nõ: patꝫ. qꝛ votū factum ꝑ metū eſt nullū ip̄o
iure. cuꝫ volũtas in vouendo debeat ee̅ libera. c.
integritas. xxxij. q. ij. Ergo ⁊ iuramentum pari
rõne. Inno. ꝯcludit ſi iuramentum ẽ impoſituꝫ
turpit̄ ⁊ ſuꝑ re turpi. ſ. occidẽ innocentẽ vel nõ
miſtrare alimenta ꝑentib⁹ ⁊c̄. tunc nullum eſt
ip̄o iure. nec obligat iurantẽ. Et licet ꝯ venire
ꝓpria auctoritate. c. int̄ cetera. Et i male ꝓmiſ-
ſis. xxij. q. iiij. Sꝫ ſi iuramẽtum ſit turpit̄ emiſ-
ſum. non tñ ſuꝑ re turpi. ſ. dolo vel metu. ſic ob-
ligat ip̄o iure. Sꝫ abſolutio pt̄ impetri ex ſupi
oris vel iudicis officio. c. ſi vo. ⁊. c. veꝝ. ꝑalle.
Addit idem ſi iurans metu pt̄ ſibi ꝓuidẽ ꝑ ali-
am viam q̄ꝫ ꝑ viam abſolutõis a iuramẽto. me-
lius ẽ ꝙ ſoluat qḋ iurauit ⁊ deinde repetet. Nã
q̄ fiunt ꝑ metū tenent ip̄o iure ſꝫm Hoſ. h̄ reſcin
dunt̄ ꝑ actõꝫ qḋ metus cã ſi ſunt ꝑfecta. Si vo
iꝑfecta tc̄ ꝑ exceptõꝫ. ff. e. ti. l. metū. §. Sꝫ ꝑtor.
Exceptis ſex q̄ ꝑ metum non tenent ip̄o iure. vt
tractatus m̄rimonij. ꝓmiſſio dotis. aditio iu-
dicis. ꝑſtatio auctoritatis. alienatio rei eccl̄ia-
ſtice. ⁊ ꝓnunciatio ſnĩe. Et dic̄ Jo. an. Qui ve-
nit ꝯ iuramentū meticuloſum. non peccat mor
talr̄ licꝫ peccet venialr̄. vt i. c. veꝝ. ad fi. de iure
iur̄. De h̄ vi. glo. pleniorem in. i. extat. ff. e. ti.
Et diſtinguit̄ met⁹. qꝛ alius ẽ ꝓbabil̄. qꝛ cadit
in ꝯſtantem viꝝ ⁊ animoſum. ⁊ h̄ excuſat vt eſt
metus pene mortis ⁊ cruciat⁹ corꝑis. met⁹ ſtu-
ꝓri. i. ſ̄uitutis. Alius non ẽ ꝓbabilis. ſ. q cadit
in hoīem puſillanimem ⁊ formiduloſum. ⁊ h̄ ñ
excuſat. vt i. c. cū dilecti. e. ti. Et r̄gularit̄ vt ꝑ-
dictum ẽ ea q̄ fiunt ꝑ metum valent ⁊ obligant
vt dictum eſt. ſeu vt no. xv. q. vj. Auctoritatem.
⁊. c. abbas. eo. ti. Fallit tñ in caſib⁹ ibi notatis
ad q̄s adde caſum. c. vnici. e. ti. li. vj. Etiam ſꝫm
coactõꝫ abſolutam vel ꝯditiõnalem diſtinguit̄
excuſatio met⁹. De h̄ vi. ſ. coactõ. Sꝫ vtꝝ met⁹
excõicatõis ſit iuſt⁹ met⁹: Et ſic videt̄. qꝛ ꝯtinet
corꝑis ⁊ aīe detrimentum. vij. q. j. de manifeſta.
xj. q. iij. Audi. vbi dr̄. ꝙ ꝑ excõicatõꝫ mutat̄ ſta
tus de corꝑe eccl̄ie in ꝑtatem dyaboli. Timen-
da eſt ḡ q̄ſi mors et̄na. xj. q. iij. nemo ⁊. c. j. Et
non: ꝑꝫ qꝛ eſt medicinalis ñ mortalis. vt. c. j.
ꝺ ſen. excõ. li. vj. ⁊. ij. q. j. mlt̄i. Et ſi ẽ iniuſta. va
cua eſt nec curanda. qꝛ non ligat q̄ ad deū. Si ẽ
iuſta imputet ſibi q meret̄ excõicari. Igr̄ non ẽ
iuſtus met⁹ nec excuſat excõicatio ex⁹. l. Si mu
lier. ff. e. ti. Et no. Hoſ. in ſumma de his q̄ vi
me. ve cau. fiunt.

Montoria dicunt̄ diuerſoria vel diuerticula. i.
ſecreta edificia al̄s montoria.
Mercis nomen ad mobilia tñ ꝑtinet. ff. de v̄.
ſig. l. merces.
Meꝝ imꝑium ẽ hr̄e gladij ꝑtatem ad punien-
dū facinoroſos. Vñ meꝝ imꝑium dr̄ q̄daꝫ ꝑtas
ſumma. ꝑ quam ea q̄ ſunt iuriſdictõis maxime
explicant̄. Et meꝝ dr̄. qꝛ ſeꝑatum a cognitõne
pecuniaria. eo ꝙ inde nullum ſeq̄t̄ ꝯmodum pe
cuniaꝝ. vt inſti. de pub. iudi. in ꝑn. Hec aũt ſunt
meri imperij facinoroſos punire. delinq̄ntes in-
carcerare. membra mutilare. penam capitalem
imponẽ. Et hec pena eſt triplex. vt dic̄ Hoſ. de
iureiur̄. c. veniens. ſ. mors. exiliū ⁊ relegatõ. ff.
de pub. iudi. l. ij.

Mixtum imꝑium eſt ꝑtas media ꝑ quam ea q̄
ſunt in iuriſdictõne media explicant̄. Et dr̄ mi
xtum q̄ſi ex iuriſdictõne ⁊ mero imꝑio. eo ꝙ hꝫ
ꝯmodum pecuniaꝝ. ⁊ ꝑtinet ad ip̄m bonorum
poſſeſſionem dare. in poſſeſſionem mittẽ. iubẽ.
cauẽ pupillis. tutores dare. Et omnes alie pe-
ne ḡues ꝑter penam capitalem ⁊ mutilatõeꝫ. vt
eſt religatio fuſtigatio vel ḡuis correctio. ff. de
iur̄. om. iudi. l. j. in. glo. ⁊ in tex. Aliter diſtin-
guit̄ ꝓut recitare ſolet circa. c. quod ſedem. in
glo. j. de offi. ordi. Meꝝ imperium eſt q̄dam
ſumma poteſtas ⁊ alta ex publico inducta. vt
gladij poteſtas animaduertendi in facinoroſos
Et eſt apud principes principaliter. ſcilicet pa-
pam ⁊ imperatorem. Et in ſpiritualib⁹ merum
imperium eſt vt depoſitio. tranſlatio ſedium e-
piſcopalium. ⁊ diuiſio duaꝝ eccl̄iaꝝ kathedra-
lium. vel diuiſio vnius in duas. vt. ca. Quod
tranſlationem de offi. le. vbi vide plura in glo.
Sed in ſecularib⁹ merum imperium eſt pena
capitis. vt ſupra. que principaliter eſt apud ꝑn
cipes ſeculares ſcilicet reges. duces. marchio-
nes. comites ⁊c̄. Et etiam apud archiepiſco-
pos patriarchas. ⁊ epiſcopos tanq̄ꝫ apud miſ-
ſos vt in. c. Solite. §. Subditi de maio. ⁊ obe.
cum ſuis ꝯcor. Mixtum vero imperium eſt que
dam baſſa vel media poteſtas ex publico indu-
cta. partem capiens ex mero imperio. ⁊ partem
a iuriſdictione. vt eſt in ſpiritualib⁹ dedicare ec
cleſias. vel altaria cõſecrare. ⁊ virgines velare.
Et talia poſſunt committi non habenti iuriſdi
ctionem vt in glo. ꝑcalle. Et ea que ſunt meri
imperij expediuntur iudicis officio nobili ⁊ ꝑn
cipalr̄ tendunt ad bonum publicum.

Mixti imperij etiam expediunt̄ iudicis officio
nobili. h̄ ꝑncipaliter tendunt ad bonum ꝑuatū
Sed ea que ſunt ſimplicis iuriſdictionis ex-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

pediunt̃ iudicis officio mercenario. ⁊ tendunt etiam ad bonum ꝯñe. Venit ꝗ ab impio imperialium. i. ꝑuum impium. qđ hñt iudices inferiores de h no. in. c. Si diligenti de fo. ꝯpe.

Metallum ⁊ es ſunt noĩa generalia mineras ſigñcantia. Et dñt metallum ⁊ opꝰ metalli. Unde ille damnat̃ in metallum. q ligat̃ cum ferro ⁊ onere ⁊ laboꝛe ꝗuat̃. vt non liceat ei facile abire. Sȝ ille damnat̃ in opꝰ metallicum q ibidem liberas hȝ habenas ⁊ alijs metallum fodientibꝫ miniſtrat. ⁊ illiꝰ leuioꝛ eſt pena. alteriꝰ at̃ ꝗuioꝛ de ꝗ glo. no. inſti. Qui mo. ius pa. po. ſol. in. §. pene h̃uus.

Metallarij ſunt q affluentiam exercicij metalloꝝ hñt. vt. C. e. ti. đ metallarijs ⁊ metallis ⁊ ꝓcura. meta. ſm accur. ſ. rubꝛi. li. xj.

Metalli al's dicũt̃ methorij purpurij. C. q res ven. non poſ. l. j. vel eſt coloꝛ qdam.

Metrocomia eſt vilis menſura q dat̃ tranſlatis iuſſu ꝑncipis vt. C. de iure fiſci. l. ꝯ. Uñ metros grece menſura latine dẽ ⁊ comos villa. Inde metrocomia q̃ſi menſura ville. Inde etiam comedia. i. villana vel ruſtica laus ſm accur. C. ne liceat habitatoꝛibꝫ metro. colloca. ſua. ad extneum tranſfer. ſup rub. li. xj. Etiam metrocomie ſunt ꝓrochie vel dyoceſes.

Metropolitani a menſura ciuitatum dicunt̃. qꝛ. x. vel. xj. dñt ſub ſe hẽre ciuitates. vij. q. iij. ſcitote. Vel dẽ a metros. i. mr̃. qꝛ metropolis eſt mr̃ aliaꝝ eccl'iaꝝ ſm glo. ibidem. Etiam metropolitani ſingulis ꝓuincijs ꝑeminent q̃ꝝ auctoꝛitati ⁊ doctrine ceteri ſacdotes ſubiecti ſunt Sine qbꝫ reliqs epĩs nihil agẽ licet de his que ſpectant ad totam ꝓuinciam ſm glo. xxj. di. cleros. §. metropolitani.

Miles eſt q iurat ſe non euitatuꝝ moꝛtem ꝓpter reipublice ſalutem. vel q iurauit a ſignis non recedẽ. C. q. cau. maio. l. penul. ⁊ ſcptus in matricula vbi alij milites ſcpti ſunt. ff. e. ti. l. j. ꝑ to. Etiam dẽ a malo qđ ſuſtinet ꝓ alijs. vnde ſm Azo. Miles dẽ a militia. i. duricia. vel a mille. qꝛ de mille foꝛte ſolum vnus eligebat̃ in militem ⁊ ſic dẽ q̃ſi milleſimꝰ. Et nota ad h ꝙ qs dicat̃ verus miles ſex ſunt neceſſaria. Primo vt nõ ſit negociatoꝛ. C. ne mili. nego. l. j. li. xij. Secundo vt examinet̃. C. q mili. non poſ. l. j. Tercio ꝙ ei enſis cingat̃. ff. de teſta. mili. l. iij. Quarto ſtigma. i. nota publica dȝ ſuo brachio inſcribi vel imponi. C. de fabꝛcen. l. iij. li. xj Quinto in numero alioꝝ dȝ poni ⁊ ſcribi. ff. de teſta. mili. l. Ex eo. Sexto ꝙ tal' habeat ꝓuilegium legis ꝯceſſe militibꝫ. Uñ. Stigmata mucro ſcptum genꝰ examen ſacr̃m. Hec ſex q dici ꝑñt in milite q̃ri. vt no. inſti. de teſta. mili. i ꝑn. circa glo.

Mimi ſunt ioculatoꝛes vel dñoꝝ ſeruitoꝛes ſe ipſos inuitantes. Iux̃ illud. Muſca. canes. mimi. ſunt ad ꝯuiuia ꝑmi. Non inuitati venerũt prandẽ pati. De qbꝫ dic̃ Ludo. de ro. Si tales dicunt aĩalia fera ꝓut ꝯmuniter fit videlicet leones vrſos ſymeas ⁊c̃. Et ab his aliqs occidit̃. puniri dñt pena ducentoꝝ ſolidoꝝ. Tex. eſt ſingularis in. l. q vulgo. ff. de edili. edict. iunctis legibꝫ ꝑcedẽtibꝫ. Et non debet̃ eis pena moꝛtis q̃uis q occaſionẽȝ moꝛtis dat occidiſſe videat̃. tñ h eſt ꝓpter tacitum ꝯſenſum ciuium. q illos cum aĩalibꝫ ciuitatem intr̃e ⁊ in ea manẽ ꝑmiſerũt. Hec ille in ſingularibꝫ ſuis.

Minoꝛ eſt q nondum impleuit. xxv. annum. Et talis reſtituit̃ in integꝝ vſȝ ad q̃drienniũm nõ in delictis atrocibꝫ h q̃tenꝰ miſeratio etatis ad minoꝛem penam iudicem induxerit. Al's minoꝛ ſumit̃ generalr̃ ꝓ q̃libet inferioꝛi. dum dẽ minoꝛ aſſurgat maioꝛi nec ſedeat ſtante maioꝛe. xcv̄ij. di. Opoꝛtet ſm Hoſ. in ſum. de maio. ⁊ obe. Maioꝛ ꝑcedat minoꝛ ſeq̃t̃ in ſedendo ⁊ ſubſcribendo. xij. di. §. vl. In incedendo tñ romana ꝯſuetudo h̃uat ꝯ̃riam qꝛ minoꝛ ꝑcedit vt ibidem in ſum.

Minima cã eſt cã duoꝝ aureoꝝ. qꝛ ꝓ ea non dat̃ actio de dolo. vel. x. aureoꝝ. al's. x. ſolidoꝝ. vel q ad ſumptꝰ iudiciales non ſufficit. ij. q. vj. anterioꝝ. §. illud. de h eſt glo. vnica in. c. de appellatoĩbꝫ ti. de appel.

Miniſteriarij dicebant̃ foꝛte a miniſtrando qꝛ ꝑerãt caſtris ꝑncipũ. C. de caſtren. ⁊ miniſte. li. xij.

Miſterium dẽ illud qđ ſecretam ⁊ reconditaȝ hȝ diſpenſatõȝ h eſt occultam ⁊ inuiſibilẽ ṽtutẽ ⁊ gr̃am a deo diſpenſatã ⁊ collataȝ. j. q. j. Multi. vbi dat̃ dr̃a int̃ miſteriũ. ſacꝛ ⁊ ſacr̃m.

Miſerabiles dicunt̃ oẽs illi qbꝫ nos ex natura mouemur ad miſerandũ ꝓpt̃ foꝛtiũ iniuriã. puta ſenes. decrepiti. debiles in diurno moꝛbo fatigati etiã ſi ſunt diuites. vidue. et̃ religioſi int̃ ꝑſonas miſerabiles ꝯputant̃.

Miſſilia al's miſſalia dicunt̃ donalia vel q̃dam ꝑſtationes. q̃s nouꝰ ꝑtoꝛ creatꝰ mittebat in vulgus. vt qđ qſq; apprehendẽt eꝰ fieret. vt in coꝛonatõe pape vel impatoꝛis fieri ſolet. vt ꝑ h ꝑſſura minuat̃ de q glo. in. §. h amplius. inſti. đ re. diui.

Mittẽ in poſſeſſionem eſt poſſeſſoꝛem facẽ aut in poſſeſſionẽ ducẽ. vt rẽ cuſtodiat. ṽ. ĝ. Contendiſti mecũ fundũ caſtellanũ eẽ tuũ ⁊ ꝓbaſti. iudex ꝑ executoꝛẽ mittit te in poſſeſſionẽ. i. facit te poſſeſſoꝛẽ. Itẽ volui agẽ cũ ticio q citatꝰ noluit venire ad iudiciũ. iudex me mittẽ dȝ in poſſeſſionẽ fundi quẽ petebã. ñ vt poſſideam. h vt cuſtodiã rẽ ⁊ maneã in fundo. vt ipe ticiꝰ tandẽ tedio affectꝰ veniat ⁊ litẽ ſuſcipiat. donec ꝓbando illã

rem eſſe meaꝫ. vide glo. fi. in. c. cõtingit. de do. et
ɔtu. Quid opeꝛ̃ miſſio i poſſeſſionẽ in actõe rea-
li ⁊ pſonali. ex. j. et. ij. decre. Et nota. ꝙ ꝑtoꝛ miſ
ſionẽ in poſſeſſionẽ ex. ij. decre. ſibi ſpaliter reſer
uauit. Et ſic legatis aut ſubdelegatis nõ ẽ ɔceſ-
ſum dare vel cõfirmare miſſionẽ in poſſeſſioneꝫ
vt no. in glo. fi. c. qḋ traſlatõeꝫ. de offi. dele. De
hac materia vide in. c. qm̃ frequẽter vt li. nõ cõ-
teſt. circa mediũ vel poſt. et glo. in. c. ɔtigit ꝑal.
Mittere poſſeſſionẽ noie vẽtris. ẽ mittere i poſ
ſeſſionẽ noie eius qui ẽ in ventre. vt cum mulier
pregnãs mittiꝛ̃ in poſſeſſionẽ nomie filij vel filie
heredis. quẽ vel quã habꝫ in vtero ex marito ꝑ
mortuo. Et nota ad hoc ꝙ iudex actoꝛẽ mittat i
poſſeſſionẽ vel bona vendat vel eũ ſoluat. requi
runꝛ̃ q̃tuoꝛ neceſſario. Primo ꝙ citet reũ abſen
tem trina citatõe vel vna pemptoꝛia ad domum
Si nõ repitur citeꝛ̃ amici vl' affines generali in
terdicto. Et ſi nõ cõparet aliquis ꝓcuratoꝛ vel
defenſoꝛ. ex. j. decre. i. mãdato. mittitur actoꝛ in
poſſeſſionẽ cauſa rei ſeruãde. que miſſio nõ tri-
buit ius. ꝫ ſolũ detentoꝛẽ. vt reus tedio affectus
veniat reſpõſurus. Quare diciꝛ̃ poſſeſſio tedialꝛ̃
ex. j. decre. Secũdo requiriꝛ̃ cõgruũ tp̃us inter
primã ante ſcḋam miſſionẽ qḋ eſt arbitriũ poſt
q̃ in iure nõ iueniꝛ̃ determinatũ vel annuale ⁊c̃
Tercio ꝙ abſens malitioſe noluit compere et
aĩo fraudandi creditoꝛes. Secus ſi malicioſe
tm̃ videlicet. ꝓpter maleficiũ aliqḋ nõ tñ aĩo
fraudãdi. Quarto ꝙ ɔſtat de debito legitime ꝑ
veras et plures ꝓbatões. Nec ſufficit iuramen
tũ calũnie cũ agiꝛ̃ de magno ꝑiudicio rei abſen
tis. glo oĩb habitis mittiꝛ̃ actoꝛ in poſſeſſioneꝫ
vere ex. ij. decre. Et ſic miſſus in poſſeſſionẽ ha-
bebit oĩne ius dominij. vel q̃ſi. qḋ habuit reus.
imo reus poſtea nõ ẽ audiendꝰ niſi nõ fuiſſe ꝓtẽ
ɔtumaciã abſen s. vt in. c. Cõſultatõib. de offi.
dele. Cuiꝰ ẽ hec materia. ⁊ ibi glo. ho.
Modus ẽ moderamẽ diſpoſitõis ꝑ appoſitõ
nẽ oneris tanq̃ cauſe finalis vt patet ex legibus
de ipſo loquẽtib. Et diciꝛ̃ moderatio. ad differẽ
tiam cõditõis q̃ nõ eſt moderatio ꝫ ſuſpenſio.
Diciꝛ̃ tanq̃ cauſe finalis ver. grã. ꝓmitto vel le
go vt illud facias. Nam ſi dico ꝓmitto et illud
facias. tũc nõ eſſet illud ꝑ modũ cauſe ſed alteri
us diſpoſitionis. Et hoc capiendo modũ ſpecia
liter. Sed generaliter eſt oĩs diſpoſitio vel q̃
litas adiecta diſpoſitõni. l. oblegatõem. §. mo-
dus. ff. de ac. et obli. Fit aũt modus ꝑ illas dictõ
nes. vt dũmõ. ne. idest vt nõ. ad ⁊c̃. Sꝫ qꝛ facit
cauſam. et ſi ɔdictõem. vt s̃. de cõdictio. Nã mo
dus ſignificaꝛ̃ ꝑ oẽm dictioneꝫ vel oꝛõem ex ſuo
ꝓpꝛio ſignificato vel alꝰ moderatõem impoꝛ-
tantẽ. v. g̃. dono vel lego equũ vt des illi equum
C. de his q̃ ſub mo. lega. relin. l. ij. et. l. cũ ab eo
ff. de ɔtrahen. emp. ibi veluti ſeu hoc mõ. vbi di
ciꝛ̃. ꝙ ſi emendo fũdũ pignoꝛi obligatũ a te hoc
mõ dico vt liberes. tunc liberare teneris. Et ſic
modus fit ꝑ dictionẽ vt etiã in dictõne dũmodo
eadem eſt ſignificatõ. vt dicta. l. cũ ab eo. Idem
in aduerbio ne. vt dicẽdo ticiũ heredeꝫ inſtituo
ne fideicõmiſſa ex teſtamẽto ſempꝛonij retineat.
qꝛ dictio ne. exponiꝛ̃ ꝓut nõ. et ſenſus ẽ. vt nõ re
tineat. l. cũ pater. §. ticio. v. plane. ff. ḋ le. ij. Idẽ
in ꝑpoſitõne ad. vt dicẽdo lego illi mille ad mo-
numẽtũ meũ edificãdũ. qꝛ ſenſus eſt. vt edificet
monumẽtũ. l. glo dicho. §. fi. ff. de cõdi. ⁊ demõ.
Idem in dictõe ꝓ. vt lego decem ꝓ cura coꝛpis
mei ſuſtinẽda. l. lucius. §. j. ff. de le. ij. Idem i ꝑ-
poſitõe in. vt dicendo i cura coꝛpoꝛis mei i mo
numẽto faciẽdo ⁊c̃. Sꝫ ſi diceꝛeꝛ̃. lego vxoꝛi mee
in tp̃us liberoꝝ tũc faceret ɔdiũõem. Idem i di-
ctione noie. vt dicẽdo noie dotis puellaꝝ paupe
rũ vel redemptõe captiuoꝝ lego ⁊c̃. Ubi nõ ſig
ficaꝛ̃ cõditio ꝫ modꝰ. l. Mille. C. de epi. et cle.
Ratio qꝛ captiui ſemꝑ ſunt capti. et puelle ſem
per ſunt pauperes. Secus ſi relinqueretur no-
mine dotis certe pſone. vel redemptõis certe per
ſone. qꝛ tunc faceret cõditõem. Et idem dic in oĩ
aliã ꝑte oꝛõis que ad hoc ſignificatũ pꝛ̃ adapta-
ri ex ſe vel ſubiecta materia.
Moduli dicunꝛ̃ quedã foꝛmule ⁊ mẽſure cemẽ-
tarioꝝ. ꝑ q̃s modi et quãtitates lapidũ cõpꝛehẽ
duntur.
Monachus eſt vnius anime cuſtos. a monos
qḋ eſt vnum et ycos cuſtos. Et diciꝛ̃ fieri. de re-
gula. c. j. li. vj. Diciꝛ̃ etiã creari. c. vlti. co. ti. Et
diciꝛ̃ recipi. c. indemnitatib. §. Si vero. ḋ elec.
c. li. Itẽ dr̃ oꝛdinari. xvj. q. vlti. c. fi. Et ẽ mundo
moꝛtuꝰ. deo viuẽs. extra clauſtrũ ſicut piſcis ex-
tra aquã in vita ſpũali ſubſiſtẽ ñ pꝛ̃. xvj. q. j. pla
cuit. j. Et nõ pꝛ̃ hr̃e ꝓpꝛiũ. de ſta. mo. c. ij. et. c. cũ
ad monaſteriũ. vbi habẽs ꝓpꝛiũ i moꝛte ſepeliri
debet in ſterquilino. Itẽ nõ pꝛ̃ eẽ aduocatꝰ i cã.
c. j. et. ij. de poſtu. Nec ꝓcuratoꝛ. niſi ɔſentiente
abbate. et in vtilitatẽ monaſterij que duo debẽt
cõcurrere. xvj. q. j. monachi et. c. religioſus de
ꝓcura. i cle. Et no. ludo. de ro. ꝙ eẽ nec ꝓ ami-
co ſui monaſterij nec layco ſm̃ inno. in. c. Cum
. i. ⁊. a. de re iudi. niſi habita licẽtia vt. s̃. Itẽ nõ
pꝛ̃ deſererẽ pꝛioꝛatũ vel admĩſtratõꝫ ſine licẽtia
abbatis. c. poꝛrecta. de ɔfir. vti. vl' inuti. ⁊. c. ij.
de ſta. mo. Sꝫ pꝛ̃ ſe traſſferre ad ſtrictoꝛẽ regulã
petita licẽtia. licet nõ obtẽta. c. licꝫ. et. c. nõ ẽ. de
regula. ⁊. l. qui ꝑtertu. C. de ſacroſan. eccle. vbi
glo. Sꝫ ad laxioꝛẽ regulã non pꝛ̃ ire ſine licẽtia
pape. imo ſm̃ ludo. de ro. ad parẽ ẽ multũ dubi
um cuiꝰ licẽtia tũc reqraꝛ̃. Inno. i. c. fi. ḋ renũc.
archi. xix. q. iij. ſtatuimꝰ. Io. an. i. c. Si rligioſꝰ.
de elect. li. vj. ⁊. ca. ij. de teſta. co. li. In nouella

Paulus de lizarijs in cle. ſi. de elec. Lap⁹ abbas allegatõe. lxij. et. c. xxx. variãt. Ludo. de ro. dic ſuo videri. q regraꝛ licẽtia abbatis. Nõ em̃ ſufficit hr̃e a priori ꝯuẽtuali qꝛ pater totius ordis eſt abbas. Dubiũ tñ fa. c. ſi. de pac. li. vj. a ſimimili rõne. et glo. in. c. cũ ſingula. de pben. li. vj. Hec ludo. de ro. in ſingularib⁹ ſuis. Itẽ in refectorio carnes edere nõ debẽt. c. cũ ad monaſterium pcalle. Quidã tñ monachi ſm q̃ſdam ar. a cõtrario ſenſu. extra refectoriũ poſſunt. qḋ nõ ē verũ niſi ex cauſa vt ꝓpter infirmitatem vel debilitatẽ vt no. franciſcus de zabrel. in dicto. c. cum ad monaſteriũ pcalle. Adhuc quidã inſtant cõtra per. c. regu. xxix. di. vbi dicit̃. q a carnibus quadrupedũ debeãt ſe abſtinere. et ſic pmitti videt̃ de bipedib⁹ vt pdicib⁹ gallinacijs ⁊c̃. Hoſt. dicit q huic itellectui ꝯtradicit ratio naturalis vt ꝓhibitio de quadrupedib⁹ forti⁹ intelligitur de bipedib⁹. in quib⁹ maior ratõ ſm hoc dixit ḋ quadrupedib⁹ ꝓpẽ cõmuniorẽ frequẽtiam taliũ Alij dicũt q ꝓpẽ minutõem cõcedi pẽ qbuſdam monachis vſus carniũ. Et dicit vinc. reuelatuꝫ p angelũ. q minuit. xiij. februarij nõ morieẽ illo anno ex febrili diſtemperantia.

Monagamus eſt vir vni⁹ vxoris. ſicut bigam⁹ duaꝝ vxoꝝ Re. ſup. bigamus.

Monomachia. Re. duellum.

Monopoliũ ē alicui⁹ negociatõis aut officij ſuperioris vnica exercitatõ. cũ ꝑrogatiua et ſinguluri inito pacto. ḋ. grã. Cauſa negociatõis aliq inter ſe paciſcũẽ. ne poſſeſſio aliq̃ pcio miori vẽdatur q̃ ipi inter ſe cõſtituerunt. vel venditores panis. vel cuiuſcꝫ negociatõis inter ſe pacti ſũt vt rem aliquã venalẽ vtilem ⁊ neceſſariã reipublice nõ debent ꝑ miori pcio q̃ cõuenerũt vẽdere vel ne aliquos inſtruãt in arte ſua niſi filios vel nepotes. vt ipi ſolũ comodũ artis vel negociationis faciant et habeãt. Iſti em̃ dicũẽ monopoliũ exercere. Et grauiſſime puniẽdi ſũt. qꝛ directe hmõi ꝯuentões ſunt ꝯtra pncipẽ. Et dꝛ ſm azo. a monos qḋ ē vnũ ⁊ polis. i. ciuitas. q̃i vna negociatõ i ciuitate. Et inde dicit̃ mopolia pluraliter et monopol⁹. ⁊ ē qui vult eſſe ſolus i ciuitate venditor. ſcꝫ is q impetrat q ſibi ſoli liceat in ciuitate aliq̃ ſpãlia vendere emere vel facere. Vel monopoli ſunt q impetrãt q ipis ſol' liceat hmõi facere etiam in vendẽdis reb⁹ certũ pciuꝫ ſtatuere. cõtra qḋ nemini licet vendere. Et dꝛ a monos. i. vnũ et polis ciuitas. q̃ſi vnus tm̃ in ciuitate. vel ſocietas vna ex pacto. Vel dicit̃ monopoliuꝫ a monos et palatim. i. venditio. quaſi vno modo facienda venditio. et talia cõmertia ſunt ꝓhibita. C. ḋ mono. et illi. ꝯuẽ. nego. l. vnica. Eodẽ mõ binopoliũ dicit̃ a binopolis et binopola quaſi bino mõ facienda emptio.

Monumẽtũ ē illud repoſitoriũ in q̃ mortui ſpo nũtur. ſcꝫ ſepulcrũ ſine corpe. Et dicit a moneo qꝛ extat ad memoriam defuncti.

Morbus eſt habit⁹ cuiuſcũcꝫ corporis ꝯtra naturã q̃ vſum eius ad illud faciat deteriorẽ. Cui⁹ cauſa nobis natura ſanitatẽ dedit. ſiue i toto corpe vt febris. ſiue in pte vt cecitas.

Mores dicũtur frequentes actus hoim ſm io. theu. in pn̄. decret. in glo.

Morb⁹ ſũpticus al's ſontic⁹ ē. qui cuicꝫ rei nocet. ff. de ver. ſig. l. morb⁹. Et dicit glo. ibi cuicꝫ rei agẽde. vt. ff. de edi. edic. l. ſi. §. ſi.

Mortu⁹ ē rebus hũanis exem pt⁹. de offi. dele. Quis. et. c. ſi delegat⁹. eo ti. li. vj. Vl' ē viã vniuerſe carnis ingreſſus. c. ſi a ſubdelegato eodem titu. et li. Vel de medio ſublatus. c. licet. eo. ti. Nam remediũ dicit̃ hec vita. Et q̃re ſic dicatur no. xxiij. q. iiij. c. hec aũt vita vt ſupra. Dicit̃ aũt quis mortuus ſex modis. Primo ſpiritualiter. et ſic dupliciter ſcilicet bene et male. Bene dupliciter per profeſſionem religionis. ⁊ per baptiſmum. de ꝯſe. di. iiij. oſtenditur. xv. q. j. nec is ⁊c̃. Male tripliciter. Primo baptiſatus. ab eccleſie tamen vnitate diuiſus. de ꝯſe. di. ij. Criſt⁹ Secũdo baptiſatus in eccleſie vnitate cõſiſtẽs. tamen criminoſus. iij. q. iiij. hi q. vbi dicit̃. Nolo morteꝫ peccatoris ⁊c̃. Et. c. canonica. ea. cau. q. v. Tercio baptiſatus et eternaliter damnat⁹ de conſe. diſt. iiij. filius. Secundo ciuiliter vt ab hoſtib⁹ captus. ſeru⁹ effect⁹. libert⁹ in ſeruitutẽ ab ingratitudine reuocatus. Et dicitur econtrario viuere. quia inaniter occiſus eſt propter fidem chriſti. Quare mors ſanctorum frequenter dicitur ab eccleſia natalis eorum quaſi ad vitam nati ſint. Tercio ſeculariter vt monachus vt ſupra. ⁊. xvj. q. j. placuit. j. Quarto effectualiter vt paulus mortuus fuit. vnde ait. Mihi mũdus crucifixus eſt et ego mundo. xxvij. q. j. que chriſto. Quinto carnaliter et ſexto corporaliter Qui duo modi poni poſſunt pro eodem. et ſic lazarus mortuus erat. xxiiij. q. j. Si quem forte.

Mortis cauſa donatio. Re. s. donatio.

Mortuariũ dicitur qḋ quis relingt in morte. vt no. in. c. conquerente. de offi. iudi. ordi.

Moliri eſt conari. c. qꝛ ex eo. de pact. li. vj.

Mos ē lõgeua ꝯſuetu⁹. ḋ morib⁹ t̃ctat̃. ca. mos aũt. diſt. j.

Motu ꝓprio gratia fieri cenſet̃. qñ h̃ expſſe cantum eſt i eadẽ. nec ſufficit ſi ꝓbet̃ q papa motu ꝓprio fecerit. niſi ꝯtineatur in litteris. c. Si motu proprio. de preben. li. vj. et ibi ꝯcor. in glo. ſi.

Mortetenus. id ē ad mortẽ. xxxiij. q. v. Notifica ſti te mortetenus infirmatum.

Mox qualiter capiatur eſt glo. in. c. qꝛ ꝓpter. de elec. ſup verbo mox. et in. l. j. ff. ſi cer. pet.

¶Mucoꝛ eſt viciū panis. vn̄ dicit̄ panis muceſ
ſit vel mucid⁹ fit.
¶Mucro eſt enſis. de hoc vide archi. in. c. fi. de ex
cep. li. vj. Et ſumit̄ qn̄ꝫ ꝓ excōmūicatōe. vt. xvj
q. j. viſis. vbi in fi. dr̄. Felici mucrone epī ſacer-
dotū piacula reſecent̄. i. ſalubri excōmūicatōne
epī ſacerdotū crimia puniant̄. xxiiij. q. iij. coꝛri-
piantur.
¶Mulcta eſt animaduerſio vel pena pecuniaria
arbitrio iudicis inflicta. ad coꝛrectōꝫ maloꝛum
moꝛū. Pena eſt aūt certa impoſita a lege. quam
quiſqꝫ euitare pt̄. vt no. in. l. qn̄cūqꝫ in glo. ſup
ver. vl̄ tercō. C. de ſer. fugi. et i. l. mulcta. ff. d cō
di. ⁊ demō. vbi glo. dicit. ꝙ ſit pena extraoꝛdina
ria ꝓ arbitrio ⁊ ibi a teſtatoꝛe imponit̄. Dicit̄
aūt mulcta. illa pena que non eſt a lege ſtatuta
vel expſſa. Nam iudices in pluribꝰ caſibꝰ legibꝰ
nō ſcriptis ſic mulctare pn̄t litigātes. Ex h̄ ptꝫ
differentia inter mulctā et penam. Nā pena ge
neraliter ſumit̄ tam ꝓ pena pecuniaria q̄ꝫ ꝓ pe
na coꝛpali ſeu capitali. Sed mulcta ꝓ pena pe-
cuniaria et p ſententiā a iudice irrogata. vn̄ bn̄
appellat̄ a mulcta n̄ aūt a pena. l. Si q̄ pena. ff.
de ver. ſig. Itē mulcta nō inducit̄ niſi a maioꝛi-
bus magiſtratibꝰ. h̄ pena a quolibet iudice.
¶Mulctare eſt punire ꝓ pecunia. et aliqn̄ ponit̄
ꝓ abbreuiare.
¶Mulio ē cuſtos muloꝝ. Unde. Mulio muloꝝ
agazo ducit aꝫellos.
¶Mulcere eſt linire placare vel blandiri.
¶Municipiū ē opidū i ytalia vel i ꝓuīcia aliqua
ꝯſtitutū. in q̄ pacis obſeruādē cauſa milites cō-
ſtituti erant. ſi aūt in municipio nati ſunt. n̄ mi-
nus dicūtur municipales. vt. l. municeps. ff. de
ver. ſig.
¶Municipes dicūt̄ q cuiuſcūqꝫ municipij mane-
rij loci ve tenent̄ cuſtodiā. ⁊ dr̄ a munere ⁊ capio
nō obſtāte ꝙ munus non capiat̄. Et tn̄ munici-
pes dicūt̄. q in eodem municipio nati ſunt. vt. l.
municipes p̄alle. vel dicūt̄ q in municipio faci-
unt munera ſed abuſiue.
¶Municipiū eſt ciuitas et municeps cuiuſcūqꝫ
ciuitatis ciues appellantur.
¶Municipalis honoꝛ ē adminiſtratō reipublice
cū gradu dignitatis ſiue cū ſumptu ſiue cū ero-
gatōne cōtinēs. ff. de mune. et hono. l. honoꝛ.
¶Mūicipalis magiſter dr̄ ille q p̄eſt mūicipibꝰ.
¶Municeps oꝛigenari⁹ dr̄ ab oꝛigine p̄ris n̄ ſua
cauſa. vt i. l. fili⁹. C. de mūi. oꝛigi. li. x.
¶Multotiēs et totiēs no. archi. ix. q. iij. nō eſt.
¶Multiplicatio eſt qn̄ diſpoſitō iterat̄ ſeu multi
plicat̄. v. ḡ. Teſtatoꝛ plibꝰ heredibꝰ iſtitutis. le
gat ab vno. x. ticio. ab alio. x. et ſic de alijs a q̄-
libet herede. x. inſoliduꝫ debēt̄. l. Si plibꝰ. §. j.
. ff. de le. ij. qꝛ ſignificatū ſumit̄ ex multiplicatōe
diſpoſitōis. iūcto ꝙ q̄litas ē multiplicabilis. īō
ex q̄libꝫ diſpoſitōe debet̄ quelibꝫ q̄litas adiecta
Itē ibi teſtatoꝛ ab herede īſtituto legat. x. ticio
et ſi heres nō erit. ſubſtituit ſeyū et ab eodem le
gat. x. eidem ticio īſtitut⁹ nō ē heres. et ſubſtitu
tus tenebit̄ tm̄ ad. x. ab ipō relicta vel ab īſtitu-
to qđ idē ē. ar. l. licet. ff. de le. j. et. l. huo. §. ſi qs
apud. eo. ti. Nō qꝛ ſubſtitutō ſignificat ſubſtitu
tū eſſe appoſitū loco īſtituti. Item ibi teſtatoꝛ le-
gat. x. ticio in teſtamēto. et eidē ticio legat. x. in
codicillis. ſingula debētur. qꝛ multiplicatō ſig-
catur. l. quinquaginta. ff. de ꝓbati. Sed ibi. te-
ſtatoꝛ legat. x. ticio in teſtamēto. poſt i eodem te
ſtam̄to legat ticio. x. ſemel tm̄ debent̄. Ut. l. pla-
ne. §. Sꝫ ſi nō. ff. de le. j. Quia ex eodē teſtam̄to
et eadem quantitate cōcluditur teſtatoꝛem quā
titatem nō voluiſſe multiplicare. niſi euidenter
ꝓbaretur cōtrariū. Sed ibi. teſtatoꝛ legat. x. ti-
cio. poſtea i eodem teſtamēto legat ticio. xv. vtra
qꝫ quantitas debetur. l. plane p̄alle. Et a cōtra-
rio ſenſu cū dicit eadem. et ē ratō ex diuerſitate
quātitatis. Secus ſi diceret ticio cui legaui. x.
volo preſtari. xv. tunc em̄. xv. tm̄ debent̄. Idem
dic in cōtractibꝰ ꝓut qđlibet ꝓbabile medium
cōcludit. Ita multiplicatio deberi ſignificatur
ver. gra. Numeraui tibi. x. ⁊ incōtinēti ſtipuloꝛ
xx. illa debent̄. l. ſi ita. ff. de noua. et de le. qꝛ ſig-
ficatū ſumitur ex ſtipulatōne facti incontinenti
poſt numeratōem. Itē ibi. ꝓmitto tibi. x. tibi ꝓ
mitto. x. bis tenentur: qꝛ ſi intelligeretur d eiſdē
x. ꝓmiſſio ſecūda eſſet fruſtratoꝛia. qđ nō eſt di-
cendum. ar. l. Si qn̄. ff. de le. j.
¶Munus ē duplex. aliud publicū aliud priuatū.
Publicum ē quod i admiſtrāda republica cum
ſumptu ſine dignitatis titulo ſubmiſtratur. vt
. ff. de mu. ⁊ ho. i prin. Et differūt munus et do-
num. quia munus eſt cum aliquid datur cauſa
precedente. donum vero ſine cauſa. vt. ff. de ver.
ſigni. l. inter. donum. et. c. peccatū. de regu. iur.
li. vj. Et inquit pau. in. l. munus. ff. de ver. ſig.
¶Munus tribꝰ modis dicitur. Uno modo donū
altero modo onus. inde imunitas appellatur.
tercio officium. vnde mūera militaria. inde mu
niceps qui munera ciuilia capit. vnde dicitur.
Dat meritum munus ſed cōfert gratia donum.
¶Munus cum cauſa datur donuꝫ ſine cauſa. De
hoc etiam p io. an. i glo. c. accuſatus de hereti.
li. vj.
¶Munera patrimonialia ⁊ mixta Re. in ſpe. de
cenſi. et exacti. in tractatu libelloꝝ. §. Nūc aūt
dicendum. v. que aūt ſunt munera. Itē munerū
alia ſunt ſoꝛdida. vt arene fodiēde calcis coquē-
de. que in dignitatibꝰ cōſtitui nō cōſueuerunt.
Alia non ſoꝛdida contrario modo ſe habentia.
¶Murex eſt qđdam genus piſcis. Inde murile-

gus quaſi legens murices. ſunt aūt murices piſces ex quoꝝ ſanguine fit attramētum imperiale. in quo purpura tingebat̃. vt ſm accur. in. l. j. C. que res ven. nō poſ. Etiã coquiliū eſt aīal ſimile. et vtrūqꝫ debet ſimul cōburi ⁊ ſimul teri vt ex eis fiant ſigna.

Murilegulus dicit̃ ſeruus auctoritate iudicis manumiſſus. quē dn̄s liberos grauādo manumitti diſpoſuit. liberi tñ mortuo patre ſeruum iſtū nō manumittūt. Et ſic tāq̄ mus ꝑ foramia liberatur. i. libertatē cōſequit̃. q2 iuris poteſtate manumittit̃. C. de murile. in rub. lib. xj. ſm accur. vbi dicūtur murileguli ſerui. qui capiūt piſces q dicūtur murices. vt. s. ⁊ in illis ſeruus ꝑtus nō ſequit̃ matrē ſꝫ ſuccedit patri ī officio. et ī hoc eſt ſpāle vt. l. qui aūt pẽm. et. l. hi qui. ⁊ ti. ꝑalle. Et hoc de iure romano. Secus aũt de iure longobardoꝝ. q2 ſemꝑ in deteriorē trahit̃ ſtatū vt ſit matrimoniū. Si aūt cōcubinat⁹. ſeruatur ius romanoꝝ qđ ſequit̃ ventrē. inſti. de igenuis in glo. iij.

Muſio. i. fatuus.

Munimēta dicūtur ꝓbatōes et inſtrumenta q̄ cauſam muniūt vi. de elec. c. q̄uis. in glo. fi. li. vj. Alias monimēta dicūtur eo q2 monēt et īformēt iudices quid facere debent.

Mutatoria dicūtur vulgo diuerſoria vel fullonica q̄ſi ſecreta edificia. et ponit̃ etiã ꝓ veſtimētis pluribꝫ mutatōem hn̄tibꝫ.

Mutatio capit̃ ꝓ variatōe ī facto. v. g. Teſtatoꝛ legat ciphū vel poculū ⁊ fit maſſa. vel econtra legatū nō ꝑimitur imo debet̃ maſſa poculo legato vel ecōtra. l. ſeruū filij. §. ſi pocula. ff. de le. j. q2 nō ſignificat̃ volūtas teſtatoris mutata Et q2 poculi ad maſſam et maſſe ad poculū facilis ē reductio. ⁊ ſic nō magna immutatō. Etiã nec in eſtimatōe ē magna diſtinctō. Itē ibi teſtatoꝛ lanã legat et inde facit veſtimētū legatū perimit̃. l. lana. ff. de le. iij. q2 ex mutatōe rei ſignificat̃ volūtatis mutatio. et ſumit̃ ſignificatū ex ſꝫ q2 lane ad veſtimētū nō ē facilis reductio. Etiã q2 q̄ ad eſtimatōꝫ magna ē diſtictio. ſilr̄ q̄ ad aptatōꝫ: q2 veſtimētū vni aptū alteri vix adaptat̃ et ſi adaptat̃ ſꝫ fit cū magna diminutōe ſui. Sꝫ ibi teſtatoꝛ lanã legauit. heres de illa veſtimētū fecit. legatū ñ ꝑimitur. l. ſeruū. §. Itē ſi lana. ff. de le. j. ſm itellectū glo. ibidē. Ratio. q2 mutatō facta ꝑ heredē. nullatenus ſignificat volūtatis teſtatoris mutatōem. Et idē dic ī aliena lana legata. ponēdo q̄ dn̄s ex ea teſtamētū fecit. Nã ex ſꝫ ñ ſigficat̃ mutatō volūtatiſ teſtatoris niſi al's appareat. nō ē tñ dicēdū. q̄ debet̃ veſtimētū ſꝫ eſtimatio lane. Item ibi teſtatoꝛ legauit areã. deinde domū deſuꝑ edificauit. domus debetur. l. fu⁹ filij. §. aree. ff. de le. j. q2 area ē fundamētū et ꝑs potiſſima. Etiã q2 teſtatoꝛ mutãdo videt̃ ī eadēꝫ remanere volūtate. Nec impoſitio edificij ſufficit ad mutatōem voluntatis. imo q2 volūtas remanet in legato et edificiū ſequit̃ ſuū ſignificatum q̄ teſtatoꝛ legat domū. Itē ibi teſtatoꝛ legat domū. domus ad aliã areã reducit̃. area debetur q2 legatum tenet in tota re et q̄libet ſui ꝑte. Ergo et ſi in ꝑte rei ꝑimitur. tenet tñ in ꝑte remanente. hoc addito q̄ ex mutatione rei nulla ſig̃ficatur voluntatis mutatio. Sed ſi teſtatoꝛ legat domū que ad aream reducitur deinde aree edificiū imponit nihil debet̃. l. ſi ita. §. ſi domus in fi. ff. de le. j. Ratio. quia alia domus eſt et nō illa quã teſtatoꝛ legauit. Itē ibi teſtatoꝛ legauit nauem. deſtruitur nauis et ex eiſdem tabulis reficitur. debetur. l. ſi res. §. aream. ff. de ſolu. rō. q2 ē eadem nauis ex eiſdem tabulis refecta.

Mutilare ē aliqđ membrum amputare vl' aliqđ integrum detruncare. vt homini manum vl' pedem. vel aliqđ membrū auferre.

Mutuum ē qđ alicui preſentat̃ vt tp̄e ſuo reddat. Et dicitur quaſi de meo tuum. Unde ē nomen compoſitū ex corrupto et integro. q2 quod meum fuerat mutuando tuū facio. Unde res q̄ pōderatur vt argentū et ſimilia. q̄ numerantur vt pecunia. et q̄ menſurãtur vt frumētum: mutuari poſſunt. vt. l. ij. ff. ſi cer. pe. §. mutui datio vbi dr̄. q̄ mutui datio ꝯſiſtit ī his rebꝫ q̄ pōdere menſura numerove cōſiſtunt. inſti. qui. mo. re. cont̃. obli. in ꝑin. veluti oleo. frumento pecuñia numerata ⁊c̄. Et licet vſura ſit quicquid accidit ſorti in mutuo ex pacto vel intentione: principaliter tamen in alijs rebus puta veſtibus vl' alijs nō in mutuo cōſiſtentibꝫ etiã vſura cōmittitur. vt. xiiij. q. iij. c. pleriqꝫ. et. c. ſequēti. Uſura ē vbi amplius requiritur q̄ datur. Pro quo diſtigue duplicem vſuram. vt infra de lr̄a U. Sed nunquid erit mutuum. ſi quis oues ad numerum dederit? reſpondetur q̄ non. quia in mutuo inſpicienda eſt natura et conſuetudo rei mutuate Nam pecunie conſuetudo natura et aptitudo ē vt ad numerum detur. l. j. ff. de contrahen. emp. et ven. Et ſic de frumento. Sed libri equi oues et ſimilia nō dantur ad numerum. nec ſic ad pōdus vel menſurã. eo q̄ res mutuata nō ē eadem ſed conſimilis reddi debeat. Et in huiuſmodi rebus non poteſt omnimoda ſimilitudo inueniri. ita q̄ res ſemꝑ omnino ſimilis vendatur.

Mutuum em̄ dãtes et nihil inde ſperantes ⁊c̄. de vſu. ca. conſuluit. et. c. nauiganti. co. titu. in glo.